

SLOVENSKA ZVEZA ZA
JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE
IN TOBAČNO KONTROLO

NVO varujejo naše zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

MESTNA OBČINA MARIBOR

facebook.com/szotk
twitter.com/tobakzveza
zadihaj.net
nvozdravje.si

E-NOVICE / Avgust 2018

Vsebina:

- [novice mreže NVO za zdravje in ostale novice](#)
- [zanimive novice s področja zdravja in okolja po svetu](#)
- [napovednik dogodkov na področju zdravja in okolja](#)
- [razpisi na področju zdravja in okolja](#)

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

• [Prekolesarimo svet 2018 - Skupaj za preprečevanje samomora](#)

UP IAM Slovenski center za raziskovanje samomora, Nacionalni inštitut za javno zdravje, Slovensko združenje za preprečevanje samomora, Center za psihološko svetovanje Posvet in Nacionalno združenje za kakovost življenja OZARA Slovenija vabijo vse zainteresirane, da se jim pridružijo in sodelujejo v akciji »Prekolesarimo svet« ob svetovnem dnevu preprečevanja samomora, ki letos poteka pod geslom Skupaj za preprečevanje samomora.

Pobudnik akcije Prekolesarimo svet je Mednarodna zveza za preprečevanje samomora, ki skuša tudi letos uresničiti izziv, da bi udeleženci z vsega sveta z združenimi močmi prekolesarili 40.075 kilometrov, kolikor znaša obseg Zemlje. Akcija je bila v preteklih letih zelo uspešna tudi v Sloveniji.

Namen akcije je razširjati zavedanje, da samomore lahko preprečujemo. Obenem pa želijo z akcijo spodbujati druženje in povezovanje med ljudmi. Slednje izpostavlja tudi letošnje geslo Skupaj za preprečevanje samomora – povezovalje je namreč ključnega pomena za preprečevanje samomora, saj le-to zahteva prizadevanja mnogih: družine, prijateljev, sodelavcev, skupnosti, zdravstvenih delavcev, verskih voditeljev, politikov in vlade. S skupnimi močmi lahko tako vsak od nas in hkrati vsi skupaj prispevamo k zniževanju deleža samomorov.

V akciji lahko sodelujete od 10. avgusta do 10. septembra 2018, ko obeležujemo Svetovni dan preprečevanja samomora. Več o tem, kako lahko sodelujete si lahko preberete na spletnih straneh Nacionalnega inštituta za javno zdravje oziroma [tukaj](#).

[Nazaj na vrh](#)

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

• [Politični razlogi za francoski paradoks kajenja](#)

Stanje v Franciji je posledica politike javnega zdravstva

Kajenje ni katastrofa le za enega človeka. Francoski inštitut za droge in toksikologijo (OFDT) je raziskal del razlogov za prezgodnjo smrt zaradi kajenja približno 80.000 ljudi letno. To množično uničevanje ni naključno. Aurélie Lermenier-Jeannet, avtorica raziskave, zaposlena na OFDT v svojem delu odgovornost za to stanje pripisuje politikom.

Za boljše razumevanje fenomena kajenja v Franciji bi morali na to strupeno masovno zasvojenost pogledati širše, kot to počnejo pri OFDT. Trenutno kadi približno četrtina Evropejk in Evropejcev, starejših od 15 let, in večina teh kadi dnevno. Obstajajo odstopanja od te vrednosti. Na Švedskem kadi 20 % ljudi, starejših od 15 let, medtem ko je v Bolgariji ta številka bistveno višja (36 %). Takoj za Bolgarijo se nahaja Francija (33 %), daleč za njo so Združeno kraljestvo (16 %), Belgija (17 %), Nemčija (23 %), Italija (24 %) in Španija (26 %).

Čeprav so vrednosti za Francijo kritične, nihče ne more oporekati stalni prisotnosti te težave: raba tobaka je v Franciji izrazito višja od njegove rabe v drugih evropskih državah, zlasti sosednjih. Najpogosteje se primerja z drugimi zahodnimi državami, predvsem anglosaškimi. Študija navaja, da »je leta 2015 11 % prebivalcev Združenih držav Amerike, starejših od 15 let dnevno kadilo, podobno kot na Islandiji, in 15 % na Novi Zelandiji. Po podatkih iz leta 2013 je dnevno kadilo 13 % Avstralcev in 15 % Kanadčanov, starejših od 15 let. Vse te vrednosti so bistveno nižje od francoskih vrednosti, ki jih objavlja francoski zdravstveni barometer. Poleg tega je kajenje v Franciji ves čas na približno enako visoki stopnji oziroma zelo malo upada v letih 2000 in 2015. Druge države so te odstotke uspele precej zmanjšati – vodi Islandija, ki je med leti 2000 in 2013 delež kadilcev zmanjšala za 49 %, s 35 % ji sledi Avstralija, 28 % Kanada, 34 % Združene države Amerike, 38 % Nova Zelandija, 40 % Irska in 26 % Združeno kraljestvo.

Stanje v Franciji je zaskrbljujoče tudi zaradi starosti, ko uporabnik postane zasvojen in prične z vsakodnevnim kajenjem. V Franciji se to pojavi še pred polnoletnostjo. Pri 16 letih dnevno kadi 16 % mladostnikov. Od prve pokajene cigareto do razvoja zasvojenosti (dnevni kajenjem) preteče v povprečju leto do leto in pol. »Mladostniki večinoma pokadijo svojo prvo cigareto pri 14,5. letih in pričnejo z rednim kajenjem pri 16. letih,« ocenjuje francoski inštitut za javno zdravje. To je eno najtežje dojemljivih dejstev, saj je prodaja in brezplačno ponujanje tobaka mlajšim od 18 let prepovedano, poleg tega morajo trafike, od kupca zahtevati, da dokaže svojo polnoletnost, če so glede tega v dvomih.«

Vsi kazalniki se skladajo: iz primerjave podatkov drugih evropskih držav predvsem iz Zahodne Evrope in anglosaških držav je razvidno, da je raba tobaka posebno priljubljena v Franciji, predvsem med mlajšimi prebivalci. Avtorji raziskave so mnenja, da napovedani upad kajenja med odraslimi v letih 2016 in 2017 »še ne izpodbija resnosti problema, ki je konstanten.« To stanje je toliko bolj neverjetno zaradi dejstva, da so cene tobaka v Franciji med najvišjimi v EU in veliko višje od tistih v sosednjih državah. »Po podatkih študije obstaja neke francoski paradoks kajenja,« opazuje Aurélie Lermenier-Jeannet. Čeprav ima Francija zelo strogo zakonodajo, skladno z Okvirno konvencijo za nadzor nad tobakom, ki jo je Francija ratificirala leta 2004, navkljub številnim omejitvam rabe, oglaševanja in dostopnosti mladim ter zvišanju cen, Franciji še vedno ni uspelo bistveno in dolgoročno zmanjšati deleža kadilcev.«

Strokovnjaki OFDT so mnenja, da je za nasprotje med višjimi cenami tobaka in stalno visokim deležem kadilcev kriva politika zviševanja cen od leta 2004. Številne raziskave so pokazale, da je za zmanjšanje rabe tobaka potrebno stalno in večkratno zvišanje cen tobaka in tobačnih izdelkov, ki jih določijo javni organi. »Vendar Francija ne sledi tej dinamiki. V času predsedovanja Jacquesa Chiraca so cene tobaka med leti 2002 in 2004 močno povišale (za 1,40 evrov oziroma za 39 %), čemu je sledil upad kajenja. Vendar pa zadnja leta ostaja večina cen nespremenjena – med leti 2009 in 2014 se je zvišala zgolj za minimalne odstotke in se to postopoma, kar ni imelo zelenega učinka,« poudarja Aurélie Lermenier-Jeannet.

»Obstajajo tudi drugi razlogi za to, da tako veliko Francozov vztraja pri kajenju: ohlapno upoštevanje prepovedi prodaje mladoletnim osebam in prepovedi kajenja na javnih krajih, zgolj delno povračilo za nakup nikotinskih nadomestkov, podobe kajenja uspešnih in uglednih žensk, kajenje med nosečnicami (17 % dnevni kadilci v zadnjem trimesečju), kajenje kot simbol emancipacije in hedonizma idr.,« povzema avtorica raziskave.

Kaj je v zadnjih letih francoska politika naredila za javno zdravje? Pet let predsedovanja Francoisa Hollanda je sledilo politiki Nicolasa Sarkozyja: nobenega zvišanja cen. Kljub temu je Hollande leta 2014 izdal Nacionalni program za zmanjševanje kajenja. Inicijativa, ki je večinoma ostala na simbolični ravni, je vsebovala standardni paket, kakršen je poznan v svetu, in ni upoštevala francoskih posebnosti. Program je bil predvsem namenjen preprečevanju nekadilcev, naj s kajenjem ne pričnejo, ni pa namenjen opuščanju kajenja trenutnih kadilcev.

Glede na predvolilne obljube sedanjega predsednika Macrona, naklonjenega preventivi, njegova vlada trenutno pripravlja program občutnega zvišanja cen. Doseči želijo ceno najmanj 10 evrov za zavojček cigaret do konca petletnega mandata leta 2022. Strokovnjaki menijo, da je to prepočasno napredovanje, če želijo doseči večji učinek. Vendar francoska ministrica za zdravje Agnès Buzyn meni, da je to ukrep, ki bo kadilcem in kadilcem omogočil, da se na zvišanje cen ustrezno pripravijo.

Ukrepe bi bilo potrebno razširiti tudi na izdelke, ki služijo kot nadomestki nikotina in se jih uporablja kot pomoč pri opuščanju kajenja. V Franciji mora do leta 2022 vsako leto kajenje opustiti 500.000 kadilcev, če hočejo doseči cilj (manj kot 23 % kadilcev). Številka in dinamika doseganja tega cilja po mnenju strokovnjakov ni dovolj ambiciozna. Avtorica študije je pri tem zelo zadržana. »Ukrepi bi lahko povzročili dolgoročni upad kajenja in končali to francosko posebnost. Podoba kajenja se počasi spreminja in mlajše generacije kajenju pripisujejo več slabih lastnosti kot starejše. Leta 2017 je v Franciji 59 % mladostnikov kadilo občasno in 25 % redno. Leta 2014 je bila ta številka višja, in sicer 68 % občasnih in 32 % rednih kadilcev. Tudi med odraslimi prikazujejo podatki zdravstvenega barometra upad deleža kadilcev v primerjavi z obdobjem v letih 2010 in 2016. Če želimo ujeti druge zahodne države, bo upad bo potrebno nadaljevati dolgoročno.«

V tem kontekstu se je pojavilo novo upanje: elektronska cigareta oziroma vejanje, ki bi lahko pomagalo zmanjšati rabo klasičnih cigaret. Vendar so posledice uporabe elektronskih cigaret, kot opozarja večina francoskih strokovnjakov, še neraziskane in tveganja za nastanek bolezni bistveno ne zmanjšajo. Ta pogled s strokovnjaki deli tudi ministrica za zdravje Agnès Buzyn.

Objavljeno 30.7.2018 na www.slate.fr

• [Kako kajenje vodne pipe vpliva na srce](#)

Kajenje klasičnih tobačnih cigaret povzroča nastanek številnih resnih zdravstvenih obolenj, vendar veliko ljudi misli, da so alternative, kot so na primer elektronske cigarete ali kajenje vodnih pip, manj škodljive. Ugotovitve nove študije oporekajo takim prepričanjem. Kajenje vodnih pip je stoletja stara razvada, ki izvira iz Afrike in Azije. V zadnjih desetletjih pa je kajenje vodne pipe po celem svetu postalo zelo priljubljeno, predvsem pri najstnikih. Na razvado se namreč gleda kot na manj škodljivo alternativo kajenju klasičnih tobačnih cigaret, in kot takšno jo tudi oglašujejo. Vendar pa Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) opozarja da, dim iz vodnih pip vsebuje številne strupene spojine, ki povzročajo pljučnega raka, bolezn srca in druga obolenja, starim ljudskim šegam in splošnim mnenjem navkljub.

Nova študija, ki so jo izvedli raziskovalci iz Univerze v Kaliforniji Los Angeles (UCLA), podpira sklepe SZO. Raziskovalci so v študiji raziskali učinke ene seje kajenja vodne pipe na srčni utrip, krvni tlak in togost arterij. Raziskovalci, pod vodstvom docentke Mary Rezk-Hanna z UCLA, so objavili svoje izsledke v Ameriškem kardiološkem žurnalu.

Kajenje vodnih pip ter zdravje srca in ožilja

Rezk-Hanna in njeni kolegi so raziskali srčno-žilne učinke kajenja vodnih pip na 48 zdravih mladih odraslih, ki nikoli poprej niso kadili klasičnih tobačnih cigaret. Raziskovalci so se pri tem osredotočili na naslednje meritve: srčni utrip, periferni in centralni krvni tlak, togost arterij na podlagi karotidno-femoralne hitrosti pulznega vala (ang. carotid-femoral pulse wave velocity) in indeks aortnega povečanja. Togost arterij, oziroma izguba elastičnosti arterij, je zanesljiv kazalnik za nastop kapi. Povečanje aorte, ki je glavna arterija za transport krvi iz srca v ostale dele telesa, je bolezen, ki je brez zdravljenja lahko usodna. Tako povečanje aorte kot tudi togost arterij lahko povišata tveganje za srčni napad in druga srčno-žilna obolenja. Raziskovalci so udeležencem v študiji izmerili stopnjo nikotina v krvi in tudi količino ogljikovega monoksida v izdihanem zraku.

Vodne pipe niso manj škodljiva alternativa cigaretam

Udeležencem študije se je po 30 minutah kajenja vodne pipe srčni utrip povišal za 16 udarcev na minuto. Prav tako se jim je zvišal srčni tlak. Hkrati so raziskovalci odkrili, da kajenje vodne pipe poveča togost arterij v primerljivi meri, kot če bi pokadili eno klasično tobačno cigareto. Rezultati so zaskrbijojoči še posebej zaradi dejstva, da je študija zajela posledice le pol urnega kajenja vodne pipe, medtem ko večina ljudi vodne pipe kadi več ur. Avtorji raziskave navajajo tudi druge skrbi. »Vemo, da so tobačni izdelki z aromami praviloma prvi izdelki, po katerih posežejo mladi,« navaja glavna avtorica raziskave. »Ena izmed največjih težav pri kajenju vodnih pip je ta, da je tobak v njih aromatiziran z aromami sadja, bonbonov in alkohola, kar naredi vodne pipe enega najpriljubljenejših tobačnih izdelkov z aromami za uporabnike.«

»Naši izsledki izpodbijajo zamisel, da je kajenje vodne pipe z aromo sadja bolj zdrava alternativa kot kajenje klasičnih cigaret. Ni,« je dejala Mary Rezk-Hanna.

Študija je dostopna [tukaj](#).

Objavljeno 7.8.2018 na www.medicalnewstoday.com

[Nazaj na vrh](#)

NAPOVEDNIK DOGODKOV S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

• [SRNT Europe 2018 - Konferenca: Kajenje in bolezni, 6.9.- 8.9.2018, München, Nemčija](#)

Na letošnji 18. letni mednarodni konferenci bo tekla razprava o kajenju in kajenju pripisljivih boleznih. Konference se bodo aktivno udeležili številni znanstveniki, strokovnjaki in odločevalci na področju javnega zdravja. Takoj za konferenco pa se bo odvil spremljajoč dogodek (8.9.- 9.9.2018) v nemškem jeziku na temo odvajanja od kajenja.

Natačne informacije o dogodku ter o načinih prijave in plačilu kotizacije najdemo [tukaj](#).

• [Konferenca: Zdravje starostnikov, 21.9.2018, Grand hotel Portorož, Slovenija](#)

Namen 2. letne znanstvene in strokovne mednarodne konference "Zdravje starostnikov" Fakultete za vede o zdravju Univerze na Primorskem, ki bo potekala 21. septembra 2018, je opozoriti na zdravstvene probleme starejše populacije, predstaviti aktualne študije na tem področju in nove pristope, ki se uporabljajo v praksi. Program konference se bo osredotočil na zmanjševanje oz. odpravljanje dejavnikov tveganja ter krepitev zdravja starejše populacije, in bo potekal v sklopu petih vsebinskih področij □ sekcij konference:

- Psihosocialni vidiki prilagajanja na staranje
- Problemi in izzivi v prehrani starostnikov
- Starostnikom prilagojene IKT rešitve in storitve
- Starostnik □ okolje
- Telesna (ne)aktivnost in njen pomen za zdravje starostnikov

Konferenca je namenjena strokovnjakom iz prakse, raziskovalcem, visokošolskim učiteljem in študentom, ki se posredno ali neposredno ukvarjajo s področjem javnega zdravja in z njim povezanih strok.

Program konference bo potekal v slovenskem in angleškem jeziku.

Aktivni udeleženci konference so se lahko prijavi do 30. junija 2018, za vse ostale udeležence pa je zadnji rok prijave najkasneje do 20. avgusta 2018. Več informacij o višini kotizacije za udeležbo najdete [tukaj](#).

Konferenca bo potekala v konferenčnih prostorih Grand hotela Portorož.

• [Svetovni kongres o raku, UICC, 1.10.- 4.10.2018, Kuala Lumpur, Malezija](#)

Cilj kongresa 2018 je zagotoviti zelo raznolik in privlačen program, ki temelji na strokovnem znanju članov UICC in drugih mednarodnih strokovnjakov za rak. Program bo zajemal 5 tematskih sklopov, o katerih si lahko več preberete [tukaj](#).

Odrpito je prejemanje priporočil za teme in sklope na [tej spletni povezavi](#).

• [Mednarodna konferenca SZO zdravih mest, 1.10.- 4.10.2018, Belfast, Združeno kraljestvo](#)

Svetovna zdravstvena organizacija praznuje 30 let od ustanovitve projekta Zdravih mest.

• [8. seja Konference podpisnic Okvirne konvencije za nadzor nad tobakom \(COP8\), 1.10.- 6.10.2018, Ženeva, Švica](#)

Glavna tema bo oblikovanje srednjeročne okvirne strategije, ki bo določila ukrepe podpisnic za naslednjih pet let. Na konferenci bo prav tako predstavljeno Poročilo o globalnih napredkih na področju Okvirne konvencije za nadzor nad tobakom. Na konferenci se bo tudi odločalo o širjenju poslanstva Okvirne konvencije na področje trajnostnega razvoja, boja proti klimatskim spremembam in zaščite človekovih pravic. Konference se bo udeležil tudi naš delegat.

• [8. Evropska konferenca o alkoholni politiki, 20.11.- 21.11.2018, Edinburgh, Škotska](#)

20. in 21. novembra 2018 bo na Škotskem potekala 8. Evropska konferenca o alkoholni politiki. Organizator konference je Eurocare v sodelovanju s škotsko organizacijo SHAAP (Scottish Health Action on Alcohol Problems). Tema 8. konference je "Razsvetljena alkoholna politika za 21. stoletje". Z naslovom konference se organizatorji navezujejo na škotsko tradicijo razsvetljenstva in s tem opozarjajo, da morajo razsvetljene alkoholne politike pripomoči k otipljivi dobrobiti tako za posameznika kot za družbo kot celoto. Konference se bo ob podpori WHO udeležila tudi naša predstavnica.

Na konferenco se lahko prijavite [tukaj](#).

• [16. nemška Konferenca o nadzoru nad tobakom, 12.12.- 13.12.2018, Heidelberg, Nemčija](#)

RAZPISI S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

• [Javni poziv 2 »Model skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih - MoST«](#)

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva cesta 2, 1000 Ljubljana, ki ga zastopa direktorica Nina Pirnat, dr. med. spec., v vlogi upravičenca za izvajanje operacije »Model skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih – MoST« objavlja javni poziv za izbor zunanjih izvajalcev, ki bodo sodelovali pri izvedbi operacije »Model skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih – MoST«.

V operaciji sodelujejo strokovnjaki z NIJZ. Ker NIJZ ne zaposluje vseh potrebnih strokovnjakov za izvedbo operacije, je cilj poziva vzpostavitev baze zunanjih strokovnjakov. Iz baze zunanjih strokovnjakov bo NIJZ vabil strokovnjake k izvajanju posameznih projektnih aktivnosti.

Operacija MoST je temeljna podpora komponenta operacije "Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih" (v nadaljevanju operacija Nadgradnja in razvoj PP), ki se bo izvajala v 25 zdravstvenih domovih (v nadaljevanju ZD) ter pripadajočih lokalnih skupnostih, izbranih na javnem razpisu. Glavni namen operacije MoST je zagotoviti usklajeno in uspešno izvajanje operacije Nadgradnja in razvoj PP v vseh vključenih okoljih.

Vloge se pošljejo na elektronski naslov most@nijz.si, pri čemer morajo biti vse izjave in obrazci lastnoročno ali digitalno podpisani in pripeti k prijavi v pdf obliki.

Razpisuje: Nacionalni inštitut za javno zdravje

Podrobne informacije in kriterije razpisa najdete [tukaj](#).

Rok prijave: 22.08.2018

• [Tretji program za ukrepe unije na področju zdravja \(2014-2020\)](#)

Objavljen je razpis za sofinanciranje projektov v okviru programa za ukrepe Unije na področju zdravja (2014–2020) za leto 2018, namenjen uvajanju oz. prenosu dobrih praks na področju spodbujanja zdravja in preprečevanja nenalezljivih bolezni ter zmanjševanja neenakosti na področju zdravja. Izbrani sta naslednji dve dobri praksi za prenos:

- Transferring the Swedish Physical Activity on Prescription Initiative to other countries
- Transferring the Italian CARDIO 50 programme to other countries

Nepovratna sredstva se lahko dodelijo zakonito ustanovljenim organizacijam, vključno z javnimi organi in organi javnega sektorja, zlasti raziskovalnim in zdravstvenim ustanovam, univerzam, visokošolskim ustanovam in nevladnim organizacijam. Te organizacije lahko predložijo predlog projekta kot koordinatorji ali sodelujejo kot drugi upravičenci. Da je organizacija upravičena do nepovratnih sredstev EU za projekt, mora biti zakonito ustanovljena v Evropski uniji (kateri koli od 28 držav članic) ali državi Efte, ki je podpisnica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in je potrdila sodelovanje v programu. Glede drugih pogojev glej razpisno dokumentacijo.

Razpisuje: Izvajalska agencija za potrošnike, zdravje in hrano (Chafea)

Vrednost razpisa: 20.850.000 EUR. Prijavite lahko projekte v vrednosti do 2.350.000 EUR, sofinancira se do 60 % upravičenih stroškov projekta (v primerih izjemne koristnosti je lahko sofinanciranih do 80 % upravičenih stroškov v projektih, merila za izjemno koristnost so opredeljena v letnem delovnem programu).

Podrobne informacije in kriterije razpisa najdete [tukaj](#).

Rok prijave: 13.09.2018

• [Horizon 2020: Better health and care, economic growth and sustainable health systems](#)

V okviru prednostne naloge "družbeni izzivi" programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020 so objavljeni javni razpisi za sofinanciranje projektov na področju zagotavljanja boljšega zdravstvenega varstva, ekonomske rasti in trajnostnih zdravstvenih sistemov za leta od 2018 do 2020.

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: Finančna sredstva za izvajanje Obzorja 2020 znašajo 77.028,3 milijonov EUR v tekočih cenah (odlična znanost – 24.441,1 milijonov EUR; vodilni položaj v industriji – 17.015,5 milijonov EUR; družbeni izzivi – 29.679 milijonov EUR). Letna proračunska sredstva odobrita Evropski parlament in Svet v okviru omejitev iz večletnega finančnega okvira.

Podrobne informacije in kriterije razpisa najdete [tukaj](#).

Rok prijave: Rok za oddajo prijave odvisno od teme, na katero se prijavljate (različno, od 6.2.2018 do 16.4.2019).